BIBLIOTECA ATENEULUI ROMAN

Nr. 30

Un om de elită:
„ŞTEFAN SIHLEANU"

(1 FEBR. 1857 — 14 OCT. 1923)

Prelegere ţinută la Universitatea Ateneului Român
în ziua de 5 Martie 1943

de

Dr. DEM. PAULIAN

BUCUREŞTI

TIPOGRAFIA „CULTURA" CAMPINEANU, 15.

1943

https://biblioteca-digitala.ro

III 19

https://biblioteca-digitala.ro

BIBLIOTECA ATENEULUI ROMAN

Nr. 30

Un om de elită:
„ŞTEFAN SIHLEANU“

(1 FEBR. 1857 — 14 OCT. 1923)

Prelegere ţinută la Universitatea Ateneului Român
în ziua de 5 Martie 1943

de

Dr. DEM. PAULIAN

BUCUREŞTI

TIPOGRAFIA „CULTURA“ CAMPINEANU, 13.

1943

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Un om de elită:

„ŞTEFAN SIHLEANU" *)

(născut la 1 Febr. 1857 — † 14 Oct. 1923)

de

Dr. DEM. PAULIAN

Sunt aproape douăzeci de ani de când un mare profesor — şi modest cetăţean al acestei ţări — s'a stins în câteva clipe. De atunci uitarea s'a întins aproape două decenii şi amintirea lui n'a mai rămas decât în aceia, care păşind pentru prima oară pragul Facultăţii de Medicină, pentru a asista la cursul său de Zoologie medicală, îl vedeau apărând atât de reprezentativ şi majestuos la catedra mare din frumosul amfiteatru al Facultăţii, şi când spre uimirea lor li se adresa: „domnilor colegi". Acest spirit de largheţe, ca şi frumuseţea dicţiunii şi afirmaţiunea ştiinţifică a prelegerii, l'au impus tuturor generaţiilor care s'au succedat, ca pe un mare orator ştiinţific, vrăjitor al cuvântului, senior al atitudinii, artist prin excelenţă, ce se situase, spre uimirea tuturor şi fără s'o caute, pe un piedestal ştiinţific.

Fusese norocit de soartă. Inzestrat cu excepţională universalitate şi precocitate, se născuse din părinţi bogaţi.

Uimise pe toţi cu uşurinţa sa la studii, ştiinţe şi arte; putea discuta ori şi unde şi ori şi când, de orice şi cât de mult, încât prietenii săi îl numeau: „Pic de la Mirandole" al Româ-

*) Conferinţă ţinută la Universitatea Ateneului Român — 5 Martie 1943.

https://biblioteca-digitala.ro

niei, asemănându-l cu acel minunat geniu al Italiei din secolul al XVI-lea, despre care se spunea că „poate vorbi ori când despre tot ce se poate şi despre alte câteva".

De mic copil a crescut în Italia. Acolo, la Pisa, a făcut clasele primare; acolo pe cele secundare, luându-şi bacalaureatul, la etatea de 14 ani, la Neapole.

Crescut sub frumosul şi seninul cer al Italiei, sufletul său nobil s'a cizelat şi mai mult în acea atmosferă de linişte ce şi-a dorit-o în întreaga lui viaţă şi de care, din fericire pentru dânsul, a avut-o. Rareori câte un nor se ivea la orizontul liniştei vieţei lui. In marea-i filosofie ce păstra vieţei, se făcea că nu-l vede, îl lăsa să treacă — şi odată trecut, redevenea acelaş voios şi plin de antren, animatorul vesel al adunărilor mondene şi al saloanelor selecte, unde pentru toţi era „Patan" şi mai târziu „nenea Patan".

La 14 ani, terminând liceul şi luându-şi bacalaureatul, îşi scrise „Impresiunile" o adevărată capo d'operă de observaţiune şi judecată adâncă.

Incă din prefaţa „Impresiunilor" comentează „Ultimele cuvinte ale lui Golescu" din scrierile lui Bolintineanu:

„Sunt înconjurat de tineri. Poate că tinerimea, viitorul ţării, va face mai mult decât noi, care n'am făcut nimic" — şi dânsul adaugă un moto al lui G. Dem. Teodorescu:

„O dorinţă binecuvântată, realizate-vei tu în curând" — şi la care Ştefan Sihleanu răspunde:

„Negreşit! Şi încă în viitorul cel mai apropiat..."

Şi s'a ţinut de vorbă.

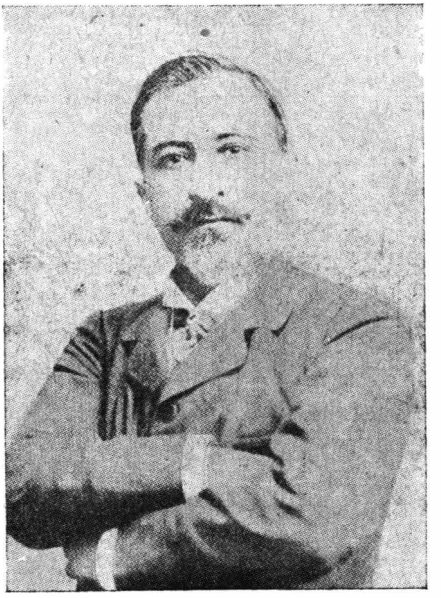
In precuvântarea „Impresiunilor" descrie „Neapole" ca „grădina Italiei" şi confirmă că cu drept se spune: „Vedi Napoli e poi muori". Şi descrie prima lui excursie cu familia ce-i venise din ţară — cu barca în Golful Neapolului — la Frisi, apoi la Sorrento şi la poalele Vezuviului, şi impresiunea ce o are la vederea Stabiei, Pompei şi Herculanum, cele trei oraşe acoperite de lava Vezuviului în anul 71 după Christos; apoi la Castellamare şi la insula Capri...

Vizitând în compania familiei sale muzeul din Neapole, dă o descripţiune zoologică atât de superioară a animalelor, încât nici cel mai mare zoologist n'ar fi putut-o da mai bine.

https://biblioteca-digitala.ro

Mai descrie cu un deosebit talent, pinacoteca din Neapole şi face reflexiuni la etatea de 14 ani — asupra tablourilor lui Salvator Roza, ale lui Van Dyck, Rubens, Rembrand. Citise la acea etate pe Lacroix — volumul său despre arta Evului Mediu şi găsea o delectare în a se documenta.

Tot în muzeul din Neapole avu ocazia să admire vasele antice romane, egiptene, şi dă o descriere admirabilă a vaselor etrusce — roşii, ale unei generaţii de oameni dela care nu ne-a

Ştefan Sihleanu

---

rămas prea mult ca limbă, căci scrierea lor ieroglifică, asemănătoare cu a Egiptenilor, nu a fost nici până astăzi descifrată.

La St. Elmo — fiind într'o excursie cu familia, birjarul era să-i calce câinele mamei sale. Cu această ocazie Ştefan Sihleanu face următoarea reflexie: „oare câinele nu-i tot animal ca şi omul şi chiar are ceva mai mult decât noi, fidelitatea şi recunoştinţa, excepţiuni sunt la oameni aceste virtuţi, iar la câini din contră, sunt excepţii infidelitatea şi ingratitudinea".

https://biblioteca-digitala.ro

Ar fi dorit să facă un voiaj în jurul globului dar....scrie dânsul... tata şi mama nu voesc să audă de aşa ceva!.... Admira cerul Italiei. Privind de pe culmea frumoasă dela St. Elmo, se exprimă:

„Mai sus e cerul, norii albaştri, eternitatea; mintea se pierde, nu-şi mai dă seamea; materie nu mai există; spiritul acea scânteie divină se'nalţă în Universul creiat, ascunzându-l cu o rapiditate neauzită; nimic nu-l opreşte până nu întâlneşte o un obstacol insuperposabil. Creatorul, Natura, acea mână invizibilă, ceva dirija în silentium imensităţile spaţiului; atunci spiritul se pleacă, adorează în silentium această mână providenţială şi pe urmă se'ntoarce învinsă şi umilită de unde a plecat cu puţine secunde înainte...", aşa cugeta Ştefan Sihleanu la 14 ani!

Descripţia Vezuviului şi vegetaţia din apropierea lacului Averno — craterul vulcanului care era considerat de cei vechi ca intrarea în regatul lui Pluton, în zare şirul albăstrui al munţilor Apenini, la poalele cărora se întindea marea câmpie a Romei.

Descripţiunile şi panoramele ce le face şi care le încântă, îl face să reflecteze la zisele filosofilor orientali că: iluziunea şi speranţa sunt două lucruri de care omul se bucură mai mult.

Prin locurile pe care le vizita, descria şi istoria lor; în special isortia Castelului St. Elmo, cu tragedia lui Ferdinand al IV-lea de Neapole şi cu Carolina de Austria, care a pus să omoare pe apărătorii castelului, instigând pe lângă amiralul Nelson, care ancorase flota sa în golf, ca şi martirii revoluţiei din 1848.

Vizitele în M-rea St. Martin, povestea cu sângele S-tului Genaro, care de două ori pe an devine din solid lichid şi dă ocazia să facă reflexiuni maliţioase asupra vieţei călugăreşti şi asupra unor naivităţi patronate de religie.

Şi tot pagini de descripţiuni admirabile sunt cele consacrate vizitării Pompeiului, Vezuviului, Puselipului, Bajei, închisorilor lui Neron, mormântului lui Virgil.

După ce şi-a trecut bacalaureatul la liceul din Neapole, la 14 ani, primul la clasificare, s'a înscris la Facultatea de Drept şi Ştiinţe. La 19 ani era doctor în Drept şi Ştiinţe Naturale dela Universitatea din Neapole.

https://biblioteca-digitala.ro

In 1876 şi-a trecut teza în Istoria Naturală, despre: „Peştii electrici şi pseudoelectrici".

Numele lui Ştefan Sihleanu deveni repede cunoscut în cercurile ştiinţifice din Neapole, cu ocazia acestui eveniment, încât s'a găsit între scrisorile primite de dânsul cu această ocazie şi câteva autografe, între care dela Giusepe Garibaldi şi dela Dora d'Istria, care exprimau admiraţiune tânărului învăţat român.

Iată ce-i scria Garibaldi:

„Aşi fi dorit ca România să fi luat parte mai activă la insurecţiunea Erzegoviniană; Grecia, România, Serbia, Muntenegru şi toate popoarele sclave semilunci, făcându-şi fiecare propria datorie, puteau uşor să facă să treacă Bosforul sălbaticii descendenţi ai lui Mahomet".

Iar Dora d'Istria, veştita fiică a Banului Mihalache Ghica, după felicitările pentru frumoasa teză, scrie tânărului doctor, din celebra ei vilă dela Florenţa:

„Secolul nostru are o adevărată pasiune pentru studiile naturale şi trebue să ne felicităm văzând că studiile pozitive iau din ce în ce mai mult locul chimerelor pedante, a distracţiilor puerile, ale unei filosofii fără baze; a poeziilor duioase şi fastidioase şi a întregei literaturi deşerte şi goale, care soarbe atât de îndeşert activitatea aşezată a părinţilor noştri. Ţările latine întâmpină mari greutăţi ca să se îndrumeze pe această cale şi exemplul Angliei, unde ştiinţa, aliata literaturii, produce opere de mare valoare, nu pare din nenorocire să le facă mare impresie. Trebue deci să fie lăudaţi aceia care, ca D-ta, înţeleg mai bine adevăratul spirit al timpului lor şi care voesc să aducă piatra lor la monumentul gigantic pe care învăţaţii secolului al XIX-lea îl înalţă sub ochii noştri".

Revenit în ţară, fu numit funcţionar în ministerul de finanţe, unde treptat, în cursul anilor, ajunse până la gradul de director general al Contribuţiilor (1882—1888) când demisionă.

Tot la etatea de 21 ani fu numit şi profesor suplinitor de Ştiinţe Naturale la Colegiul Sf. Sava, post pe care câţiva ani mai târziu îl părăsi.

Profesorul Bianu istoriseşte:

https://biblioteca-digitala.ro

„Când ne-am cunoscut, Sihleanu era funcționar la ministerul de finanțe. Mă aflam într'o seară de lucru acasă la ministrul Sturza, căruia Sihleanu venise să-i prezinte lucrări. Am rămas uimit de volubilitatea și siguranța cu care Sihleanu expunea lucrările și cifrele celui mai competent dintre miniștri. După ce a plecat, Sturza mi-a zis: „Straşnic băiat, ştie toate cu o logică și o memorie uimitoare". De atunci, ne-am împrietenit cu „Patan", prietenie afectuoasă pentru toată viața, cum de altfel avea dânsul cu mulți, foarte mulți".

Era desigur cel mai prietenos om ce-am întâlnit în viață.

S'a lăsat de finanțe și s'a făcut profesor de Istoria Naturală la Universitate, dar nu s'a afișat în cercetările sale nici uneia din diversele ramuri ale acestei vaste științe.

Fiind excesiv de comunicativ și cu totul lipsit de orișice fel de egoism, Sihleanu a răspândit în jurul lui tot ce a avut în viață: avere, cunoștințe, timp, fără să păstreze nimic pentru sine, nici pentru viață, nici după moarte.

Astffel acest om care începuse bogat în toate, s'a sfârșit lipsit de toate. Excesul de daruri și de calități l'au făcut să-și uite cu totul de sine, răspândindu-și surâsurile dulci și vorbele bune ca și strângerile de mână călduroase între furnicarul omenesc al Capitalei, de care a fost uitat a doua zi, dacă nu chiar în ajunul ultimei zile de viață".

Putea înmulți în gând grupe de mai multe cifre, și cu rezultate rapide și uimitoare. Odată a făcut o asemenea experiență cu Haret; Sihleanu a calculat în gând mai repede și mai exact decât Haret cu creionul pe hârtie.

A obținut prin concurs, în 1888, catedra de Zoologie medicală la Facultatea de Medicină din Capitală.

Ca profesor la Facultatea de Medicină a organizat pe lângă cursul său de Zoologie medicală și un laborator de Zoologie și Anatomie comparată, în care de două ori pe săptămână studenții din anii I de medicină și de farmacie făceau lucrări practice, disecând diferite animale mici de laborator, a căror anatomie comparată o descria profesorul erudit dela catedră — în lecțiunile sale de Zoologie comparată până la Crăciun, căci după Crăciun începeau lecțiunile de Parazitologie pură.

Cu câtă desinvoltură, cu câtă erudiție ascultam noi cei tineri primele sale lecțiuni asupra Transformisumului, Lamar-

https://biblioteca-digitala.ro

kismului şi asupra ...ontogeniei care este repetarea prescurtată a filogeniei.... şi alâtea alte chestiuni de filosofie naturală, care au lăsat încă din prima lecţiune o impresiune profundă asupra spiritului nostru tineresc. Era profesorul cu adevărată prestanţă şi ţinută universitară.

Şi nu era deloc distant cu elevii şi subalternii — care îl iubeau fără a-l teme.

„Papa Sihleanu", cum îi ziceau farmaciştii, nu lăsa din principiu, la examene! Vorbea el în locul candidatului, căci îi era ruşine profesorului de neştiinţa elevului şi în loc ca acesta să dea examen, îl dădea profesorul.

https://biblioteca-digitala.ro

I se spuneau chiar năsbâtii la examen — de alţii mai îndrăsneţi; îmi reamintesc că unul întrebat unde se găseşte „amoeba" i-arăspuns că... în pom.

Profesorul în bunătatea-i excesivă a surâs, şi a căutat să-l convingă pe studentul... colegul său, că.... exagerează... ceva mai jos, — poate că a voit să spună... în apă! Şi nu l'a lăsat — i-a dat nota de trecere.

Venea cu o regualritate matematică la cursuri. Vorbea elegant, cu cuvinte alese, cu gesturi largi!

Imi reamintesc că în anul când l'am audiat, încă dela prima lecţie, mi-a făcut o impresiune deosebită.

Elegant îmbrăcat — în redingotă şi cu o mânuşă în mâna dreaptă!

Dece ne'ntrebam? Răspunsul minţii noastre era: să nu se murdărească de cretă! Se pare, că, alta era cauza: suferise de o eczemă la mâini! Aşa însă îl vedeam noi pe profesorul nostru în concepţia noastră... elegant şi la exterior.

Pe lângă că era elegant era şi galant: toţi şi toate îl iubeau şi-l stimau. Intr'o zi îl întovărăşeam pe stradă.

Dela distanţă zări o cucoană frumoasă. Imi spuse: să vezi, am să sărut pe cucoana care vine; şi repede îşi duse mâna la cravată şi şi-o desfăcu.

In apropierea cucoanei se opri, o salută şi dânsa imediat îi observă că „a uitat să-şi facă cravata!" Fămi-o tu, dragă şi dânsa se execută!

Foarte drăguţă eşti. Hai să te sărut..... şi aşa mai făcu de vreo două ori în cursul zilei!

In afară de cariera profesorală, Ştefan Sihleanu a îmbrăţişat dela început şi cariera politică. Era un mare orator de întruniri publice, erea înscris în cel mai serios partid politic al ţării, cel liberal, care l-a distins cu funcţiile de secretar general al Ministerului Instrucţiunii Publice (1895), membru în consiliul permanent, apoi Inspector general al Invăţământului secundar şi superior (1907—1910), apoi Director general al Teatrelor, membru în juriile de examene dela Conservator şi în fine preşedinte al Ateneului Român.

Dela 1900 până la 1905 a fost deputat la Colegiul I de Râmnicul-Sărat, reprezentând interesele judeţului în Cameră.

https://biblioteca-digitala.ro

Nu era manifestaţie politică liberală fără Ştefan Sihleanu; nu era concert în Bucureşti fără dânsul; nu era conferinţă literară, ştiinţifică sau artistică fără Ştefan Sihleanu.

El însuşi era un artist. A făcut numeroase conferinţe muzicale la „Cercul Analelor din Bucureşti" în scop de biefacere, tratând despre marii compozitori muzicali ai lumii, trecând în aceiaşi şedinţă dela pupitru de conferenţiar la pianul de alături, ca să cânte ariile despre care vorbea şi în special „Simfoniile lui Beethoven şi Saint Saëns, etc.

Cânta frumos la piano. Când era dispus şi înconjurat de lume multă şi mai ales de femei frumoase, se aşeza la piano şi cânta mult şi frumos şi termina cu cântecul său favorit „Steluţa" cu multe... multe variaţii, creiate de dânsul.

A colaborat ani de zile la ziarul *„Secolul"* şi a fost unul din cei mai devotaţi membri ai Ligii Culturale, luptând în primele rânduri pentru cauza sfântă românească, tocmai în vremurile cele mai grele ale procesului pentru *Memorandum*, adunând fonduri cu o loterie, a cărei autorizare reuşise a o obţine dela guvern, sub numele de „loterie pentru copiii săraci" şi organizând în casa sa din strada Eldorado, mai multe concerte pentru „Ligă" cu mari sacrificii băneşti din buzunarul său.

In 1895 a fost chemat al conducerea Teatrului Naţional din Bucureşti, unde rămase până la 1900. A fost singurul Director care a reuşit, ceea ce alţii înaintea lui nu reuşiseră, să facă ca doamnele să nu mai vină cu pălăriile în staluri. Pe vremea aceia se purtau pălării mari, cu pene, ce împiedecau pe cei din spate să vază ce se petrecea pe scenă.

Un simplu „post-scriptum" pe afişele şi programele teatrale a făcut tot efectul:

„Doamnele trecute de patruzeci de ani, vor avea dreptul să intre în teatru cu pălăria pe cap!"

Nici una n'a voit să recunoască că a ajuns la această venerabilă — pe atunci! vârstă! Dela dânsul s'a desvoltat gustul de teatru, căci înainte de Sihleanu, era un eveniment când o piesă făcea o „serie" de reprezentaţii.

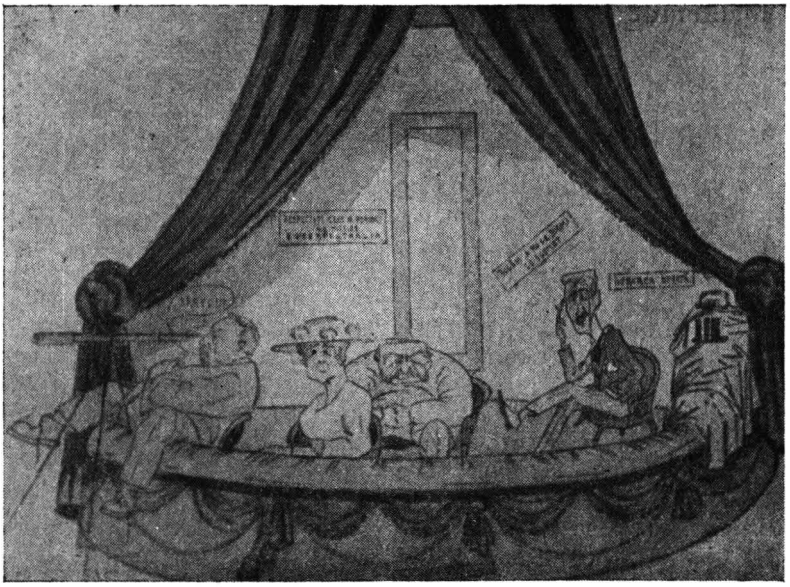
Ştefan Sihleanu a încurajat foarte mult literatura dramatică originală şi această încurajare a avut un efect folositor şi îmbucurător, căci s'au relevat câteva puternice talente, care

https://biblioteca-digitala.ro

fără această încurajare ar fi rămas nerelevate, fiind în imposibilitate de a se produce.

Tot Sihleanu a încercat să întocmească o trupă de operă permanentă, cu elemente românești, dar a fost făcut că opera sa nu a fost destul de încurajată, din cauza cheltuelilor considerabile ce necesita înjghebarea sa serioasă și pe baze solide.

Atât de mult îl atrăgea arta și mai ales muzica, încât în anii din urmă ai vieții sale, când îi eram șef de lucrări și în urmă suplinitor al catedrei sale, ...și când avea vreo audiție

sau vreun examen la Conservator... mă lăsa să-i fac cursul și mă ruga: fă, tu, examenele astăzi, eu am examen la Conservator.

Iubirea și înțelegerea lui la toate și de toate, l-au adus în fruntea tuturor manifestațiunilor culturale, și a fost ales și președintele Ateneului Român.

Era primul în loja Ateneului și la concerte fredona tot timpul, părea că vrea să iasă din loja președințială, să fugă

https://biblioteca-digitala.ro

pe scenă lângă artist. Caricaturiştii i-au şi făcut un asemenea tablou, cu picioarele peste balustrada lojei!

Biblioteca lui era interesantă şi variată. Profesorul Bianu, membru al Academiei Române, primind din partea Doamnei Sihleanu pentru Academia Română, un dar de 1800 volume, semnalează că unele volume au o valoare de aşa de mare însemnătate, provenind dela Cesar Boliac, unchiul său, care la rându-i le avea din Biblioteca Banului Mihalache Ghica, unul din cei mai instruiţi boeri din întâia jumătate a secolului al XIX-lea.

Profesorul Ştefan Sihleanu a fost şi un erudit.

Contrar celor mulţi de azi, el a dat la iveală:

Două volume de:

Principii de Zoologia generală:

1. Tom. I — partea generală — 1881;

2. Partea specială — 1882; ambele în Editura Tipografiei Academiei Române din Bucureşti, primul 228 pagini, al doilea de 160, propunându-şi să scoată patru Tomuri. Cele două din urmă n'au mai apărut tipărite, ele însă au fost litografiate în cursul său dela Facultatea de Medicină din Bucureşti — curs care a fost un model de erudiţie şi anatomie comparată.

Nu mai amintesc de lucrarea sa originală şi erudită, teza sa de doctorat:

„De Pesci Elettrici e Pseudoelettrici", tipărită la Neapole, în 1876; un volum de 108 pagini şi adnotat cu numeroase planşe.

In 1879 scoate o broşură:

Haeckel şi Virchow — Una polemică ştiinţifică — o broşură de 31 pagini, tipărită tot la Tipografia Academiei Române — în care expune controversa mare dintre aceşti doi mari biologi în faţa marilor probleme ale vieţei. In 1877 a dat la iveală „Lacurile Africei Equatoriale şi descoperirile lui Stanley", broşură de 20 pagini şi tipărită la „Noua Tipografie a Laboratorilor Români"! Era pentru prima oară când publicul român lua cunoştinţă de aceste descoperiri ştiinţifice şi Ştefan Sihleanu termina cu următoarele fraze:

„Este în adevăr un sublim spectacol a vedea, cum toate naţiunile civilizate, fie prin guvernele lor, fie prin iniţiativa pri-

https://biblioteca-digitala.ro

vată a cetăţenilor lor, se întrec spre a contribui fiecare la rezolvarea acestei chestiuni ştiinţifice, având totdeodată şi următorul scop: a civiliza acele nenorocite populaţiuni; acesta este un fapt care menţine în noi credinţa că în curând vor dispărea între naţiuni oarbele şi sângeroasele lupte pentru supremaţie, spre a nu mai rămâne decât pacinicile şi binefăcătoarele lupte pentru ştiinţă şi pentru progres".

Aşa scria Ştefan Sihleanu în 1877! Ce s'a schimbat în omenire de atunci şi până acum?

Tot dela Ştefan Sihleanu ne-a mai rămas de pe vremea când era „specialist în finanţe" şi director general al Contribuţiunilor din Ministerul de Finanţe, şi un volum, întitulat „18 ani de istorie financiară" (1889).

Profesorul Sihleanu era un pasionat după ştiinţă, era un savant, fără să caute vreodată să exteriorizeze cultura ce poseda.

Intr'o „croizieră" însoţit de D-na Severa Sihleanu, pe care o făcea în insulele Canare, ajungând la Orotawa, în partea de miază-zi a insulei, unde sunt plantaţii de musa şi bananieri, există şi o grădină botanică celebră în lumea întreagă.

Cum se găsea pe vaporul „Ile de France" pe care călătorea şi un mare botanist, profesor de la Sorbona, au mers cu toţii s'o viziteze, drumul fiind pe un pat de gârlă uscat.

Din distanţă în distanţă, Ştefan Sihleanu se apleca, smulgea câte o plantă cu rădăcină cu tot, îi spunea profesorului francez, numele ştiinţific al plantei — dar şi cel popular şi o arunca.

Profesorul francez a rămas uimit şi i-a spus: „Dragă colega, şi eu aş putea spune, nu aşa de repede numele ştiinţific al plantei, nici de cum pe cel popular, vulgar; ai o memorie formidabilă!"

D-na Sihleanu a voit să observe că soţul său este „zoologist", dar profesorul Sihleanu a oprit-o.

Suiţi pe vapor, Doamna a voit să observe francezului aceiaşi notă, din nou a oprit-o şi chiar cu puţină bruscheţă. Nu voia ca nimeni să-i facă laude, nici să-i recunoască meritele!

Profesorul Ştefan Sihleanu a fost atacat şi a şi polemizat cu Profesorul Sabba Ştefănescu. I-a răspuns acestuia într'o mică broşură întitulată:

https://biblioteca-digitala.ro

„Respunsu la Resfoiala Bibliografică a D-lui Sabba Ştefănescu".

Iată ce spicuim dintr'însa:

Profesorul Sihleanu a fost atacat de Prof. Sabba Ştefănescu — contra-candidatul său la catedra Universitară. Pe atunci Profesorul Sabba Ştefănescu era profesor de „religie şi caligrafie" la gimnaziul Lazăr. A scris că Ştefan Sihleanu ar fi plagiat pe Frej, l-a falşificat şi că n'are cunoştinţe elementare, făcând erori grosolane.

Acuzatul a răspuns la toate acuzaţiile profesorului de religie şi caligrafie, în mod destul de aspru şi cu documentări, arătând că toate denigrările nu-l menţin pe acuzator pe „tărâmul unei discuţiuni serioase şi s'a expus a fi tratat ca un şcolar de liceu....

...'mi pare rău să spun — zice Sihleanu, — că D-l Sabba Ştefănescu n'a reuşit decât să se facă ridicol".

De atunci nimeni nu l-a mai atacat. Privea cu indiferenţă totul, şi făcându-şi datoria la Universitate, găsea în artă şi muzică cel mai preţios refugiu al vieţei sale..

Cunoscuse pe cei mai mari oameni, artişti şi artiste. Celebra D'arclée îi adusese din America o prea frumoasă colecţie şi unică de fluturi, care erau la loc de cinste în cancelaria sa dela Facultatea de Medicină.

Iubea viaţa. In ultimul an al vieţei sale, în urma unui accident de tensiune arterială, şi-a privit soţia în ochi şi i-a strigat: „Nu vreau să mor!.."

Fusese toată viaţa un copil răsfăţat al vieţei şi al societăţii, şi continua să trăiască mereu, la Facultate continuând a fi, după cum spunea dânsul, „un student mai bătrân!"

Marele şi emeritul nostru coleg, D-l Dr. C. Poenaru-Căplescu, i-a fost zeci de ani un preţios colaborator; l-a suplinit deseori când era chemat în funcţiuni politice.

Era avid de a se instrui, cumpăra şi citea tratatele cele mai moderne, era la curent cu toate noile descoperiri în materie de parazitologie, încât auzindu-l nu credeam că nu este „medic" — zoologia comparată se transformase pe nesimţite într'o adevărată „Parazitologie umană".

S'a stins subit în ziua de 14 Octombrie 1923, la orele 10 a.m.; abia după câteva minute după ce mă despărţisem de dânsul.

https://biblioteca-digitala.ro

A murit cu revista „Ilustration" în mână — ce-i sosise în chiar dimineaţa zilei — deschisă la pagina care reprezenta pe Regina Maria, pentru care avea o mare admiraţie, ca şi pentru întreaga familie regală.

In castelul dela Ocina al D-nei Sihleanu, unde îşi petrecea zilele de vară, fusese de mai multe ori onorat de vizita familiei regale, care găsea o delectare în tovărăşia D-nei Sihleanu şi a soţului său şi care îi spunea pe nume.

Când a murit a fost depus în aula cea mare a Ateneului, care a adus ultima cinstire fostului său preşedinte (1921—1923) şi pe care-l considera ca pe un al doilea al său domiciliu.

In jurul catafalcului, tot ce a avut Capitala mai distins. Şi Societatea „Filarmonica", întreaga trupă condusă de maestrul G. Georgescu, a cântat ariile sale alese, între care Moartea lui Siegfried de Wagner, scumpe sufletului său, în locul concertului lui Boskof, care trebuia să aibă loc şi la care ţinea să asiste; după care D-l Ştefan Ioan, Vice-Preşedintele Ateneului, într'o emoţionantă cuvântare a caracterizat bogata şi vasta activitate a scumpului şi vechiului său prieten şi i-a spus un ultim adio în numele membrilor Ateneului Român, iar colegul său de Universitate, Mihail Dragomirescu, a ţinut apoi un vibrător şi sentimental discurs, pentru cel ce se ducea în „frumoasele etheree ale Edenului, în ansamblul unui concert general de suspine şi lacrămi".

A murit cum a trăit — frumos şi fără suferinţă, aşa cum se cuvenea sufletului său nobil. Deşi iubea viaţa, când îi observam că se prea oboseşte, răspândindu-se prea mult în societate, îmi spunea: Să nu sufăr când voiu muri! Să trăiţi şi voi aşa de frumos! Eu am avut tot ce am voit în viaţă!

Şi totuşi dorea să mai trăiască. Prezenţa lui, era cu tot spiritul lui de boem, era o delectare pentru cine îl apropia!

S'au scurs anii şi s'or mai scurge. Cu cât vor trece mai mulţi şi fără a-i ignora pe urmaşii săi, dar cântărindu-i activitatea şi erudiţiunea, nu poţi să nu recunoşti că a fost mult prea sus chiar în ştiinţă, decât l-au înălţat contimporanii şi decât l-au preţuit urmaşii care nu l-au egalat.

Voiu termina cu un pasagiu din Marc Aureliu, împăratul filosof:

https://biblioteca-digitala.ro

„Cât de repede pier toate lucrurile! În lume, însăşi oamenii, întimp, amintirea lor! Ce sunt toate sensaţiile noastre, mai ales excitaţiunile noastre de plăcere şi durerile noastre dătătoare de groază şi în sfârşit lucrurile care din pricina măreţiei lor aparente, ne smulg strigăte de admiraţiune; cât de neînsemnate şi vrednice de scârbă, cât de josnice, de şubrede şi pieritoare!

„Omul care cugetă se cuvine să reflecteze puţin. Şi chiar aceia ale căror păreri şi cuvinte dau gloria, cine sunt ei?

„Ce este moartea? Dacă o privim numai în ea însăşi şi o desfacem în cugetul nostru, unind ideile legate de ea în închipuirea noastră, nu vom vedea în moarte, decât un efect al naturii, chiar o acţiune binefăcătoare pentru natură.

„Consideră în sfârşit, în ce mod şi prin care parte a fiinţei sale stă omul în atingere cu Dumnezeu şi în ce stare se află el atunci când părticica aceasta de materie se preface în ţărână!"

Ştefan Sihleanu a fost o părticică aleasă, şi ales a plecat din omenirea aceasta. El face parte din pleiada aceia de *oameni aleşi* ai ţării, care în ciuda nesocotinţelor vremelnice de astăzi au creiat România Mare de astăzi, şi care au impus ştiinţa, arta şi literatura română peste hotare, impunând numele de român. El ca şi alţii ca el, cu fapta şi gândul lor, au pus umărul la temelia regatului Regelui Carol I şi au închis ca şi aceştia ochii mulţumiţi de fapta lor şi convinşi că spre onoarea Ţării, îşi vor găsi imitatori.

Ştefan Sihleanu a fost şi a murit ca un om ales al Ţării Româneşti.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

BIIBLIOTECA ATENEULUI ROMÂN

1. C. PRODAN, *Ateneul Român și menirea lui în cultura românească.* Conferință, 1935.
2. C. PRODAN, *Mișcarea artelor plastice de după războiu.* Prelegeri în Universitatea Ateneului.
3. GH ADAMESCU, *Viața cuvintelor.* Prelegeri la Universitatea Ateneului, 1930.
4. AL. BORZA, *Câmpia Ardealului,* Conferință, 1936.
5. Dr. IULIU HAȚIEGANU, *Importanța socială a bolilor de inimă.* Conferință, 1936.
6. I. SIMIONESCU, *Energii române în străinătate.* Conferință, 1936.
7. CONST. KIRIȚESCU, *Momente din istoricul și evoluția educației fizice.* Prelegeri la Universitatea Ateneului, 1936.
8. ȘTEFAN C. IOAN, R. D. ROSETTI, C. PRODAN, *Comemorarea vechilor ateneiști V. A. Urechia și Al. Odobescu,* 1936.
9. Dr. C. BACALOGLU, *Frederic Chopin și Eminescu.* Conferință, 1936.
10. C. PRODAN, *Constantin Enescu.* Biologie urmată de mai multe din discursurile lui.
11. C. PRODAN, *G. Demetrescu-Mirea.* Conferință, 1937.
12. AL. BORZEA, *Basarabia noastră.* Conferință, 1937.
13. I. SIMIONESCU, *Bogății irosite.* Conferință, 19337.
14. C. PRODAN, *Sculptura, pictura și gravura românească* Prelegeri la Universitatea Ateneului, 1937.
15. C. PRODAN, *Ustensilele, mobilierul și obiectele de artă românești.* Prelegeri la Universitatea Ateneului, 1938.
16. ȘT. C. IOAN, *Cele două Uniri.* Conferință, 1937
17. Dr. C. POENARU-CĂPLESCU, *Construcțiunile, accidentele și sănătatea publică.* Conferință, 1938.
18. ROMULUS SEIȘANU, *Istoria frontierelor.* Conferință, 1939.
19. VICE-AMIRAL I. BĂLĂNESCU, *Eroismul științific în expedițiunile polare.* Conferință, 1939.
20. GH. C. DRAGU, *Criza economică și criza morală.* Prelegeri ținute la Universitatea Ateneului Român, 1935.
21. CONST KIRIȚESCU, *A 19-a bătălie decisivă din Istoria Lumii.* Conferință, 1939.

https://biblioteca-digitala.ro

22. N. I. HERESCU, *Necesitatea clasicismului*. Conferință, 1939.
23. MIHAIL MORA, *Administrația la strămoșii noștri Romani*. Conferință, 1939.
24. I. PETROVICI, *Dincolo de zare*. (Problema supraviețuirii în cadrul criticei filosofice). Conferință, 1939.
25. I. A. BASARABESCU, *O scriitoare necunoscută din epoca Unirii Principatelor*. Conferință, 1940.
26. C. PRODAN, *Îmbrăcămintea, podoaba și frumusețea fizică românească*.
27. CONST. KIRIȚESCU, *O mare personalitate morală: Carol I, Regele întemeietor*. Conferință, 1941.
28. CONST. KIRIȚESCU, *Bătrânețe și intelectualitate*. Conferință, 1943.
29. I. GR. PERIEȚEANU, *Spicuiri marine în poezia eminesciană*. Conferință, 1942.
30. Dr. D. PAULIAN, *Un om de elită; Ștefan Sibileanu (1857—1923)*. Prelegere la Universitatea Ateneului Român, 1943.

PREȚUL 50 LEI

10

https://biblioteca-digitala.ro